

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.
Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadótulajdonos:
CSOMOR KÁLMÁN.

Zöldojtás elrakása.

A folytonos esős ősz, a zöldojtványok eldöntését hátráltatja. Vannak azonban gazdák, akik mit sem értenek a zöldojtvány elrakásához, s a lelketlen vinczelléreknek, hogy nekik munkájok legyen, elrendeltetik a zöldojtás elrakását.

Csak gondolkozunk az Istenért: mi lesz abból a zöldojtásból, amit sárba raknak el?!

Rossz munkában sárba elrakott zöldojtás eredménye az, hogy a fejezet nem oda jut ahová terveztetett, mert a sárban a vessző ruganyosságánál fogva idébb-odébb tolódik.

A fő hiba pedig az, hogy a sár némely helyen üres helyeket hagy, nem omlik össze, s így a levegő oda beszorúl. A beszorult levegő megromlik, e romlás a vessző héján előbb fakódást, fehéredést idéz elő, később a vessző héja elromlik, s ebből fenésedés származik, mely azután sok bajnak és kárnak szülőanyja.

Ha a föld nem sáros s omlik: akkor lehet ősszel eldönteni a zöldojtványokat, egyébként a döntést és elrakást tavaszra kell hagyni.

A zöldojtványokat leginkább a télifagytól szokták féltetni, erre nézve két eset áll: vagy be van érve az ojtvány vagy nincs. De ha nincs beérve, még jobban járunk, ha a tél fagya tönkre teszi. Ilyen időtlen fejlődetlen zöldojtvány úgy sem életképes.

Ha be van érve, meg van fásodva, akkor nem igen lehet és kell a téli fagytól féltetni.

Legyünk tisztában, mi az a téli fagy? Ha valaki azt hiszi, hogy a téli fagy a kemény hidegből áll, s az fagyasztja meg a rügyeket, téved; mert kevés eset van, ahol a hideg magában fagyasztaná meg a rügyet.

Nem azt akarjuk ezzel mondani; hogy a tél kemény fagyja nem tesz kárt a rügyekben, mert voltak már oly kemény telek is, amelyekben a 10—15 éves gyümölcsfák is tövig lefagytak.

Normális tél idején a szőlőrügyek akkor szoktak elfagyni, mikor a zúz élepi a szőlőfáját. A zúz felolvad, s a rügyre fagy a jégesapocska: ez azután nem kegyelmez a rügynek.

Ez ellen pedig védekezni felette könnyű.

Veszünk egy pár rőf olesó vászont, azt apró szeletekre elhasigatjuk: egy rőfből lesz 160—200 szeletecske, s ezzel az ojtás helyét s azon helyeken, ahol a fejezet van beesavarjuk, raffiával bekötjük: így nincs okunk aggódni a zöldojtványért. Így bekötve soha sem fagy meg.

Van még egy másik módja is a megóvásnak, ez abból áll, hogy az ojtványt a sor hosszába lehuzzuk, s földdel letakarjuk. Így is pompásan meglehet a zöldojtványt menteni.

A tavaszi döntés határozottan előnyben áll az őszi döntés felett, mert nemcsak jobb munkát lehet készíteni a kedves és kellemes tavaszi időben, de sokkal többet.

Most ősszel ott az este ahol a dél; alig fog jó izüen a munkás a munkához, már abban kell hagynia.

Tavaszon azonban neki gyürekezve egész jó kedvvel dolgozik a munkás a fölhányt földben.

Haladjunk!

Most midőn az új szőlőkulturával eléggé ösmerősek vagyunk, midőn ösmerjük az alanyok ellentálló képességét, az ojtás módozatait azok tartósságát; midőn az országgyűlés maga vette támogatása alá a szőlők felújítását; midőn nemcsak felnyiltak szemünk és jól látunk, de anyagi erővel is rendelkezünk: az eddigiektől teljesen eltérő szőlőfelújítással kell foglalkoznunk.

Eddig találgattunk, küzdöttünk, most öntudatosan nyugodtan haladhatunk.

Azok a sok hirnevesebbnél nevesebb alany fajok 3—4-re szállottak alá.

Első sorban áll a felülmulhatlan: *ripária portális*, tápdus mészes talajra.

Aki ezzel dolgozik, még azt is lehet mondani: örök időre épít; már t. i. ameddig egy szőlő élete tarthat. —

A nedves meszes talajra jön a *szolonis*. Ezzel szintén eléggé lehet boldogulni.

A száraz köves kavicsos hegyoldalakban a *rupestris-montikula* foglal helyet.

A jaquezban pedig oly alanyt birunk, mely ugy a nedves meszes agyagban, mint az emelkedett köves hegyoldalakon levő helyekre: egyáltalában alkalmas.

Most csak ennyit tudjunk, ennyit tartsunk szemelőtt; a többitől pedig ugy elmékedésünkben, mint a művelésnél szabaduljunk meg.

Először is a régi különböző ripáriákkal számoljunk le, ne szaporítsunk egy szálát sem mást mint: *ripária portálist*.

Ha ripária telepünk van, vagy ojtjuk be nemes fajokkal helyben ékre, és így szüntessük meg a különböző faju ripáriák további termesztését, vagy ha a meglevő telepet minden áron telepnek akarjuk továbbra is megtartani; akkor ojtjuk be: *ripária portálissal, szolonisszal rupestris montikolával, vagy éppen jaquezzal*: azzal, aminő alany fajt ezélnk jövőre szaporítani.

De egy szál bizonytalan ripáriát sem tartsunk meg továbbra. Mert a *portális* — az igazi portális: bámulatba ejtő rendkívüli növekedésű, melynek folyamánként a rajta eszközlött ojtványok is ezen tulajdonsággal fognak birni.

Csakhogy óva intjük és ismét óva intjük olvasóinkat, hogy föl ne üljenek a *ripária portális beszerzésével*. Mert már az egész világ ripária portális teleppel rendelkezett; pedig igazában: *vajmi kevés fajtisza portális szerezhető be még most is*.

Felülés esetén bekövetkezik az, hogy: *a ripáriát hasonló ripáriával ojtja be*.

Ugy tudom, mindazok telepét, akik ripária portálist jelentettek be: *a kormány szakközvegeivel felülvizsgáltatta*. Így ha valaki ripária portális vesszőt veszen, az azon vidék állami szakközvegénél tegyen kérdést.

Igaz, hogy az eladó szavatol a fajért, de merem állítani, hogy még most is számosan hirdetnek ripária portálist, s nem az. Mivel mint már mondtam: *maguk sem ösmerik*.

A beajtást tavaszon ékre lehet egész sikerrel eszközölni.

Ha azonban az alanyok idősek, s oly vastagok, hogy hozzá alkalmas ojtó galy nem található, ugy a következőképen kell beajtani.

A töke nyaka fűrészsel levágandó, a nyakán levő héj egyik részén bevágandó, a héj ott felszedendő s a nemes csapocska bele helyezendő.

Szóval ugy kell ojtani, mint a gyümölcsfákat szoktuk héjalá ojtással eszközölni. Külömben tavaszon annak idejében erről részletesen írunk.

Most csak annyit jegyezzünk meg, hogy a régi össze-vissza való ripária fajok további kultiválása és szaporítása beszüntetendő, s helyette a nevezett fajok szaporítandók.

Aki öntudatosan kíván dolgozni: *az manapság így cselekszik!*

Jégvert zöldajtásokról.

Az idén hazánk sok vidéken pusztított a jégesés, kisebb nagyobb károkat tett a termésben, megrontotta a szőlővesszejét. Nem kevesebb kárt tett ott, ahol a zöld ojtványokat nagy mennyiségben találta

A zöld ojtványokban okozott jégkár ismét két osztályba sorozandó. Nagyobb kár van ott, ahol a jég június, július hóban esett; kisebb kár ahol későbbben hullott alá.

Míg a szőlőhajtásai zöldek és a jég nagyobb s erősebben húl alá, a hajtásokat úgy megsérti, hogy: a seb egész a bélesatornáig jut. Ha akkor éri a jég mikor fásodik: kisebb a kár.

Mivel pedig a jegek ez évben leginkább akkor estek, midőn még a hajtások éretlenek voltak, s így méltó aggodalommal állhat meg a gazda tőkéje előtt, midőn a zöldajtás jövője felett kell határoznia.

Kérdi mitévő legyen? Biz az nagy baj kedves barátom; mert ha elhányod úgy is baj, ha elrakod még nagyobb baj.

Eladni! Szó sem legyen róla; alig van az országban szőlész, aki a jégvert zöldajtványért pénzt adjon ki.

Mindig azon ojtványról van szó, melyet a jég június július hóban ért: vagy ha később vert is meg, *de megsebesített*.

Igen, a melyeket megsebesített, mert ha az alany vesszőn jégütés által támadt seb vagy sebhely van: annak az ojtványnak *behavangoztak*.

Azért fájdalommal bár de sokkal okosabb az ilyen jégvert ojtványt megsemmisíteni, mint jóreményfejében elrakni, s csak később ébredni fel évek múlva a nagyobb kárra.

Mert már mint számtalanszor említünk, a ripária alanyon jégütés által támadt seb: *nem forja ki magát*. De megfenésedik, s évek múlva midőn már a tőke a legszebb reményekkel keesegteti a gazdát: *áll be a keserű csalódás*. A jég által okozott seb, mely fenésedésbe esett, körülfutja az alany vesszőt, annál erősebben és menthetlenebbül, minél közelebb van a föld felületéhez, és tönkre teszi.

Aki rendelkezik annyi idővel, hát vegye szemügy alá a zöldajtványát; s ha esetleg talál egyeseket, melyek jégütést nem kaptak: az képezzen kivételt.

Oly uri emberek azonban, akik az ilyen átvizsgálást magok nem teljes thetik, s egy teljesen megbízható és ahhoz értő emberrel nem rendelkeznek: *egyáltalában ne tetézzék a kárt kárral*. A jégvert zöldajtványokkal *ne experimentáljanak*.

Erre tanít a tapasztalat.

Tapasztalatok.

Maholnap elérkezik ideje annak, hogy a kézben eszközölt ojtványokat kiszedik, részint elültetik, részint elárusítják.

Sok évi tapasztalat igazolja azt, hogy a kézben eszközölt ojtványok között aránylag sok van, mely teljesen nincs egybeforrva, amelyik meg csavarás után ketté válik.

Számos van olyan, mely csak az egyik vagy a másik végén van egybeforrva. Az ilyen ojtványok nem árusíthatók el, az ilyen ojtványok előnyösen nem is ültethetők el.

Mit kell tehát tenni az ily nem teljesen összeforrott ojtványokkal? Megsemmisíteni, mint a legujabban megjelent miniszteri rendelet mondja? Nem, mert ezzel egyenesen megkárosítjuk magunkat.

Talán oskolába kell rakni? Azt sem, mert ott sem fog a forradás kellőképpen megerősödni.

Hanem úgy kell vele eljárni, hogy az ily kevésbé alkalmas ojtványokat nem kell kiszedni, állandó helyén kell hagyni még egy évig, sőt ha szükséges, újra kell megkötni s agyaggal bekenni a kötés helyét.

Az így ott hagyott ojtvány a jövő évre annyira megerősödik, hogy az minden aggodalom nélkül kiültethető.

Probatum est.

* * *

A zöldojtásokat sokan így ősszel szokták elrakni. Én ennek nem vagyok barátja.

Ha a zöldojtványnál úgy az alany, mint a nemes rész ez ideig teljesen beérett, megfásult, akkor inkább van helye a ledöntésnek, vagyis helyre-döntésnek. De ekkor is számolni kell arra, hogy az ősszel elrakott ojtvány felett a hányott föld a nedvességnek enged; s a vessző rugékonyságánál fogva elhelyezett állását változtatja; s legtöbbször tavaszra a fejezet jóval magasabban lesz, amint az ősszel elrakatott.

Innét származik aztán a magas fejezetű, hosszú nyaku tőke, melytől mentse meg az Isten minden felebarátomat. Mert az mihamarább elpusztul.

Azért tehát az ősszel eldöntött zöldojtásokat egy peczekkel alant a földbe kell erősíteni s a fejezetet a szokottnál jóval lejjebb kell helyezni.

Leghelyesebb eljárás az, ha a zöldojtás ősszel, a fedés alkalmával a tőn hagyva, a sorba lehuzatik s befedetik. Hogy azután a nyitás alkalmával el ne vágassék, a lehuzásnál egy kis karócska jelül alkalmaztatik.

De különben ha az ojtás elég magas, s lehuzás alkalmával a tőkén az ojtvány alanyából kelepcze képeztetik: ez megmutatja, hogy hol az ojtvány.

Az ilyen eljárásnak az is előnye, hogy a kevésbé érett nemes rész sem romlik el; s tavasszal lehet vele varni addig, míg a vegetáció megindul, s ha ekkor a nemes rész vegetál: egész bátran eldönthető.

Különösen óvakodni kell az őszi döntéstől sáros időben. Ha a föld darabosan jut a lehuzott vesszőre: ott a levegő megszorul. A megszorult levegő megromlik, s a vessző héján penészképződést idéz elő, mely azután a vesszőnek nemcsak a felső héját, de az alsó husos részt is megrontja.

Hátrányos az őszi döntés azért is, mivel ha az időjárás hideg: a munkás a földöni térgyelést megunja s kedvtelenül dolgozik; és a rövid napon felette kevésre halad.

* * *

A föld fordítását sokan télen által szokták eszközölni, holott annak ideje éppen most, ősszel volna.

Az őszi fordítás szaporább. A mely föld ősszel fordított: az télen át a hóviz által átjártatik, s a hideg által egész porhanyóvá tétetik.

Ha a fordítás télen eszközöltetik, a föld tavaszra darabos, nyers éretlen lesz s nem száll meg.

Sőt az a hibája is van a téli fordításnak, hogy a munkások könnyebbség okáért a havat a kimélyített árokba hányják, ahol is a föld reá kerülván: tavaszon sokáig elolvadatlan állapotban marad, s így a földet ott hidegen tartván: az elültetett szőlővessző vegetációját hátráltatja. Azért tehát leghelyesebb most ősszel fordítani. S ha kénytelenek vagyunk télen fordítani: akkor parancsoljunk reá munkásainkra, hogy a havat a kimélyített árok fenekére ne vessék.

* * *

Sokan azt kérdezik, hogy melyik helyesebb: az őszi vagy tavaszi metszése-e a szőlőknek?

Erről már sokszor értekeztünk, s most idejében ismét csak azt mondjuk hogy csak az metszen ősszel, aki szőlővesszőjét értékesíteni akarja, s azt a téli fagytól a tőkén félti.

Az őszi metszés röviden mondva azért káros, mert a szőlő völgye bő nedvtartó lévén, ha az metszve és így szabadon van: felette könnyen befagy.

Aki azonban szőlővesszőjét értékesíteni kívánja: az metszen ősszel. Ősszel, de ne télen; mert az őszi metszés még ahogy-ugy beszárad, s a fagy benne kevesebb kárt tesz.

Metszen akkor is a szokottnál legalább egy-két szemmel magasabban.

Ha karó mellett van a tőke: akkor felesleges a tőkén vesszőt hagyni; de ha karó nélkül van művelve a szőlő: akkor a tőkén legalább egy gyenge szálvessző meghagyandó.

A levágott vesszőket néhol csomókba szokták rakni. De tapasztalatból mondhatom, hogy ez nem czélszerű, különösen akkor, ha a csomagok földdel takartatnak. Nem czélszerű azért, mivel a szőlővesszők nem állanak egymás mellett légmentesen. S így az elrakás alkalmával ha földdel takartatnak: a levegő közte megszorul, megromlik s a vessző héján fehérség mutatkozik, mely azt jelenti, hogy ott a vessző héja megromlott.

A műtrágyázásról.

(Folytatás.)

6. Somogym. Boglár. Sikfekvésű futóhomok. Trágyázva még nem volt, ültetés előtt 2'-ra rigolózva volt; az ültetvény 2 éves rizling-, zöld szilváni-, ezerjő- és mézesfээр fajokból áll. Sor- és tőketávolság 1 m. Igen nedves tavasz. A parcellák nagysága 800 □-öl. (*Skullibs M.*)

A termésről csak annyi jelentetett, hogy a trágyázatlanon alig $\frac{1}{6}$ -a termett annak, mint amennyit a foszfor, kálium és nitrogénnel megtrágyázott parcellák termettek.

7. Fejerm. Ondód község. Egészen sik immunis homok, trágyázva nem volt, rigolózva lett 1892-ben tavasszal 63 cm. mélyen 4 éves ezerjő

ültetvény. Sor- és növénytávolság 1 m. A parcellák nagysága 200 □-öl. Az időjárás rendetlen volt, késői fagy, majd sok eső, nyár végén nagy szárazság.

A levélzetben különbség nem volt, csakis a venyigén, amennyiben a 4. és 5. tábla venyigéje hamarabb beérett, továbbá, hogy a 4. parcellán a tetejének elvagdálása után a hónalja sok virágzó fürtöt hozott.

A termés volt:

(Heltay I.)

	Fürt	Must	A must cukortartalma
1. parcella : trágyázatlan	59 kg.	38 l.	19.50%
2. » foszfor	70 »	46 »	19.50 »
3. » foszfor + kálium	105 »	71 »	19.50 »
4. » foszfor + kálium + nitrogén	70 »	47 »	20.00 »
5. » nitrogén	63 »	43 »	19.75 »
6. » trágyázatlan	70 »	46 »	19.50 »

A termés azon okból volt ily csekély, mert metszés után a tőkék erős könnyezésekor egy éjjeli erős fagy a termő szemeket megvakította, továbbá mert a nyár folyamán jég által is szenvedett a szőlő termése.

A 4. parcella, dacára, hogy venyige-növekedése legerősebb volt, nem termett legtöbbet, sőt a 6. (trágyázatlan) parcellával összehasonlítva, egyáltalában nem mutat terméstöbbletet, csakis a 3. parcellán mutatkozik a trágyának hatása, csak hogy tekintve az időjárás okozta kárt, a termés a trágya hatására mérvadó nem lehet.

8. Tolnam. Paks. Olasz rizling-, szilváni-, oporto- és chasselas-fajokkal kevert kadarka-ültetvényen lett a kísérlet végrehajtva. A talaj hullámos, délnyugatra hajló futóhomok. 60 cm. mély rigolózás után 1891. év tavaszán simavessző-ültetés útján létesített ültetvény. Trágyázva ezideig nem volt. A parcellák nagysága 400 □-öl. Sor- és tőketávolság 1 m. Az időjárás tavasszal meleg volt. Április hó 15-én reggel 4 óra-kor dér következtében a rövid csapok felső rügyei megvakultak és a kopasz fejre metszett tőkék szintén csak alvószemről hajtottak; a virágzás alatt hideg esős idő volt, júliusban sok esővel, míg augusztusban és szeptemberben nem volt eső, hanem száraz, meleg időjárás uralkodott. (Nits. I)

A termés volt:

	Fürt	Must	1 q szőlőfürt adott mustot	Must cukor tartalma
1. Trágyázatlan	283 kg.	169 l.	60 l.	16 %
2. Foszfor	311 »	155 »	51 »	10.5 »
3. Foszfor + kálium	324 »	171 »	53 »	17 »
4. Foszfor + kálium + nitrog.	343 »	198 »	58 »	16 »
5. Nitrogén	316 »	170 »	54 »	16 »
6. Trágyázatlan	304 »	182 »	60 »	16 »

Ezen kísérletnél is legtöbbet termelt a 4. parcella, amelyet a 3. közelített meg leginkább; ezukrol a parcellán termelt szőlő tartalmazott legtöbbet.

9. Tolnam. Paks. 1890-ben síkfekvésű, 70 cm.-re rigolózott immunis homoktalajon simavessző ültetés által létesített ültetvényen hajtatott végre a kísérlet. Ezideig trágyázva még nem volt. Sortávolság 120,

és tőketávolság 60 czm. Az időjárás megfelelő volt, csak augusztus vége után nem volt eső. A parcellák nagysága 400 □-öl.

A termés volt:

	Fürt	A must- czukortartalma
1. parcella: trágyázatlan	1376 kg.	18.2%
2. » foszfor	1072 »	18.2 »
3. » foszfor + kálium	896 »	18.4 »
4. » foszfor + kálium + nitrogén	1152 »	18.6 »
5. » nitrogén	896 »	18.2 »
6. » trágyázatlan	848 »	18.2 »

A szüretelés eredménye meglepetést szült. Mert bár az egész tenyészidő alatt különbség nem volt észlelhető, ha az 1. parcella termés eredményétől eltekintünk, mely, bár lehetőleg egyenletes terület lett kiválasztva, mégis a szőlő jobbságában leli magyarázatát, a teljes műtrágyázást nyert 4. parcella 260 kg.-mal multa felül a 3. és 5. parcella termését. Ezen terméstebbletet mégis a műtrágya hatásának kell tekintenünk és ez esetben a műtrágyázás többszörösen kifizette magát. *(Tschida A.)*

Az összes kísérletek között ez szolgáltatott legkedvezőbb eredményt, melyből ismét csak az tűnik ki, hogy mindhárom tápanyaggal trágyázott parcella termése a legnagyobb, a terméssel együtt a szőlő czukortartalma is növekedett.

10. Veszprém. Badacsony. Dombos homok. 1892-ben istállótrágyát kapott. Ültetés előtt 2 $\frac{1}{2}$ '-ra rigolóztatott. Az ültetés 16 éves zöldfehér. Sortávolság 1 m., tőketávolság 60 cm. Julius elejéig tulságos sok csapadék, augusztus első hetétől szüretig tropikus forróság. A parcellák nagysága 100 □-öl.

Azon darab, mely szuperfoszfátot, káliumot és nitrogént is kapott, *fában és levélzetben kitűnt a többiek közül.*

A trágyázott területen termett összesen 17 hl. bór, melynek czukortartalma Wagner mustmérője szerint (átszűrés után) 13°-ot mutatott.

A parcellák termésének nagysága és minősége közt nem volt különbség, mit annak tulajdoníthatni, hogy a mennyiséget a trágyázás még nem befolyásolhatta, a minőség pedig a rendkívüli szárazság következtében nem fejlődhetett azzá, mit a trágya alkalmazásától várni lehetett. *(Skublics Gy.)*

11. Csongrádm. Szeged. Királyhalmok. Immunis futóhomok, csekély hullámzással. Trágyázva még nem volt. 1891. őszén 75 cm. mélyen rigolózva volt; az ültetés 3 éves szemendrai, nagy burgundi, nemes kadarka és kövidinka fajokból áll. Sor- és tőketávolság 1 m. Az időjárás elég kedvező volt, csupán szeptember közepén szenvedett a nagy hőségtől.

Folyt. köv.

Kérdések és feleletek.

205 Kérdés. Ripáriába ojtott szőlőmet, eddig ősszel metszettem, de az idén rosszul fakadtak tőkém. A sok mende-monda után sziveskedjék velem közölni, hogy az őszi vagy kora tavaszi metszés jobb-e?

Tudtomon kívül voltak magántermő tőkéim, melyeket 1892-dik évben beoltattam. A tőkén levő gyümölcs kifejlődött ugyan, hanem a vesszők nagyon aprók maradtak. Ezeket szeretném az idén ősszel megmetszeni. Sziveskedjék velem azt is közölni, hogy ezen gyógyítás használni fog-e?

M. A.

Felelet. Tudni kell mindenekelőtt azt, hogy min alapszik a termés nagysága.

A termés nagysága első sorban a szőlőfajtól származik. Vannak fajok, melyek nem szoktak soha sem dusan termően fakadni.

A termés nagysága második sorban az előző év eredményeitől függ. Kedvező időjárás mellett a szőlő rügyek nemesak teljesen beérnek, sőt annyira megsűrűsödik a rügy belső tartalma, hogy gyümölcsessel tör elő. Ellenkező esetben csak meddő termésküli hajtásokat hoz.

Függ, az időjárástól, mert ha a szőlőt virágzásában hideg esős idő éri; akkor nem virágzik el, nem termékenyül; de virágait, vele együtt a bogyók képzésére hivatott virágokat leszórja.

Ez végre függ a metszés mikéntjétől. Mert vannak fajok, melyek csak csapon, vagy pláne csercsapon hozzák ki bőtermésüket; míg ezek, a tőkéből esetleg egy éves vesszőből előtörő rügyekben nem rejtenek szőlőfürtöket.

Viszont vannak fajok, melyek a tőkéből is hoznak közepes termést.

Hogy most már tudjunk önnek helyes választ adni; ösmerni kellene a szőlőfajokat, tudni a metszési eljárást. Csak ezek teljes tudatában lehetne a dologhoz érdemileg hozzá szólni.

Az őszi metszés egyáltalában nem tekinthető oknak arra, hogy tőkéje csekélyen termett.

Az őszi metszést némelyek azon föltevésből eszközlik, hogy így a tavaszi nedvfolyást kikerüljék. Pedig hát az alig lehetséges. Észközlik azért, mivel a vesszőket a téli fagyoktól féltik.

A második kérdésre vonatkozólag azt jegyezzük meg, hogy a vesszők gyenge fejlődése nem a metszés mikor történtére vezethető vissza. De arra, hogy az alány vessző valószínűleg azon direkttermők közé tartozik, amelyik a filloxa pusztításának kevésbé áll ellen. Innét van a gyenge fejlődése a vesszőnek. A gyümölcs kifejlődött és pedig azért, mivel a nyár eléggé nedves volt. Ellenben ha az száraz lett volna vagy egyáltalában nem lett volna a rendesnél nedvesebb; *a gyümölcs sem fejlődött volna ki.*

Hogy erről meggyőződhesen, tessék a töveket megvizsgálni. Valószínűleg a filloxerát fogja kostatálni.

S ha most ez nagyobb mennyiségben általánosan így van; egyedül a szénkénegezés és a bő trágyázás segíthet ideig-óráig, s azután, figyelmessé teszi önt a jövőre arra, hogy mielőtt ültetne: *tisztába jöjjön a talajjal és az alanyjal.*

A filloxa ilyenén pusztítása ellen semmiféle metszéssel nem lehet védekezni s gyógyítani.

206 Kérdés. Ez év tavaszán felkértem önt beceses lapja útján, hogy mint eselekedjem egy éves jorkmadaira szőlőmmel. A nyert tanács [után beojtottam helyben ékkel saját kezűleg, az ön által tett előírás után; amit még soha sem próbáltam. Az eredmény minden várakozást felül mult. Az ojtvány középdisz növési 92%-töli eredménynyel.

Midőn tanácsát megköszönvén kérdelem: miként járjak el tovább vele.

Kun-Madaras

A. J.

Felelet. Örülök hogy tanácsomnak sikere lett. Most már arra hívom fel figyelmét, hogy a jork-madaira (koldus-szőlő) felette gyenge vegetációt fejt ki, különösen a sovány talajban. Azért tehát tessék befedetni, a télen jól megtrágyáztatni, s tavaszon egy szemre legföllebb két szemre metszeni. S addig legkevésbé sem terhelni a metszéssel, míg teljesen erős fejlődést nem mutat.

A jó sikert egyebek mellett annak tessék tulajdonítani, hogy a jork-madaira felette könnyen fogja az ojtást, mint minden oly alany, mely az európaihoz közelebb állt.

207. Kérdés. Van nekem itt egy 1600 □ dombos, délnek lejtős első osztályu humus kerti földem; be akarom telepíteni ripáriába oltott bortermő szőlővel és ezt a következő módon akarom keresztül vinni, Az őszi szedetek mintegy 15 ezer szál ripária vesszőt, ezt én télire elteszem. tavasszal pedig kiválasztom közülök a szépét és javát, gondolom mintegy 10 ezer darabot és beojtom angol nyelvű párosítással, parafa dugóval. Azután iskolába rakom el őket, és amelyek megfakadnak, azokat a reá következő tavaszon kiültetem az említett helyre. Most már kérdelem: mit tetszik ehhez szólni? Erdemes-e a sima vessző beojtásával bajlódni? Ad-e az annyi százalék fakadást, hogy a munka magát kifizesse? Avagy mit méltóztatik tanácsolni? Megjegyzem, hogy az angol párosításban elég gyakorlott vagyok, és hogy a comy-féle ékojtásnak barátja olyformán nem vagyok, hogy én az alany vesszőket helyben kiültessem és azután az említett ojtással benemesítem, mert így örökösen foltoznom kellene, a mit pedig kikerülni ohajtanék. A meggyökereztetést bevárni azért nem akarnám, mert így egy évet vesztenék, de meg azt hiszem, hogy a mely beojtott és eliskolázott ripária meg nem fakad is, csak kihajt az, s nekem egy év multával még mindig módomban lesz azt, mint gyökeres vesszőt benemesítenem.

Nálunk levő alanttermő fehér is alant termő feketén kívül bakatorral is ojtani akarok, de még más jó fajta bortermő szőlőt is szeretnék beszerezni, milyen fajták termenek jól és alkalmasak ide, és honnan szerezhetném én be azokat?

A nemes szőlő vesszőket, mikor szedjem meg, ősszel-e és mikor, avagy tavasszal és hogy tegyem el télre?

A párosítás fásajtásokról mikor kell leszedni a parafát? iskolában kiültetésekor az ojtásoknak, mennyi földréteggel kell őket befedni? Az idén ojtottam 1600 db. gyökeres ripáriát, azoknak árkat ásatva ültettem ki őket iskolába; de némelyikére bizony 15 cm. magas földréteg is jutott és úgy tapasztaltam, hogy a mly földréteg alatt a nemes gallyon a rügy elrodhatt, és így az 1600-ból csak 500 hajtott ki. Ezek egy részéről e

hó elején a parafa dugót eltávolítottam és biz azok közt sok volt tökéletlenül forradt. Kérdem : a tökéletlenül forradtakat érdemes-e állandó helyre kiültetni, avagy törjem le és oltsam be újra?

Kérek ajánlani egy művet, mely engem a szőlő művelésbe bevezetne. Ne nagyon tudományosat, hanem a mely röviden velősen és okosan tárgyalja az ügyet, mint p. o. az Ön lapja tárgyal, mindent a melyben hozzá szól. —

Dr. D. K.

Felelet. Több rendbeli kérdéseire általánosságban adom meg a választ. Először is a kézben eszközlött ojtásokkal gyorsabban beáll a szőlő. Akik munkásokkal dolgoztatnak így telepítsenek; költségesebb, de gyorsabban célt lehet érni vele.

A helyben eszközlendő ékojtást bár sokan elítélik, azért mégis alig lehet megélni nála nélkül. A hiányos szőlők befoltozására alkalmas eljárás. Egyes kezeléssel csakhamar kész termő szőlőt lehet vele előállítani. Ezen eljárás inkább azoknak ajánlatos, akik magok foglalkoznak a telepítéssel.

Hogy az ékojtás ne adjon tartós tőkét: mese beszéd, ezt azok hirdetik, akik csak beszédeket bírnak tartani, de beojtani egy tőkét sem képesek.

A kézben ojtás ideje tavaszon van. Akkor írunk róla részletesen, most csak annyit jegyzünk meg, hogy a parafával való kötése az ojtványoknak felesleges. Annélkül épen annyi sikert lehet elérni, mint azzal. Sőt a parafa alatt a forradás sohasem, vagy ritkán tökéletes. Erről meggyőződünk.

Az alany vesszőket nem kell ősszel leszedni, mert azok télen át nem igen fagynak el, ellenben a nemes vesszők éppen azért, hogy el ne fagyjanak, le kell szedni. Az elrakásnál minél nagyobb komédiát csinálnak, annál kevésbé alkalmas. A fő dolog, hogy a vessző tavaszra ki ne szikkadjon. Az erre vonatkozó eljárást többször leirtuk: az ön kedvéért röviden azt jegyezzük meg, hogy 50—100 százból álló kévékbe kell fűzfavesszővel vagy szalma kötéllel kötni, azután a pinczébe homokot kell rakni megöntözni s abba beleállítani; időközönként megöntözni.

Hogy milyen fajta borszőlőt ojtson, az a kérdés, hogy minő bort akar. Fehéret, feketét, sokat, közönségeset? Csak ha ebbeli szándékát tudjuk, tudunk ajánlani.

Különbben a november és deczemberi számban fogunk a szőlőfajokról részletesen megemlékezni:

Az ojtványok eloskolázására legalkalmasabb a Richter-féle eljárás. Ha ezt tetszik követni: akkor a vesszők illetőleg ojtványai felett egyenlő vastagon lesz a föld.

A kevésbé egybeforrott ojtványokat legjobb az oskolában meghagyni; s ha jövőre jól össze forr, akkor kilehet szedni.

Hogy könyvet ajánljunk önnek, melyből az új szőlőkulturát megtanulhatja az a válaszuk, hogy szőlészeti könyveket többet sorolhatunk fel, mert hát bővében vagyunk; de olyant, mely az új szőlőkulturát mintegy tanrendszerint felsorolná, ily teljes mű még nem létezik.

A létezők legnagyobb részben a többek ismétléseiből áll, más összeállításokkal és más szavakkal.

Tessék esetenként hozzánk is kérdést intézni, mi amit tudunk készséggel elmondjuk.

Levelezés.

T. szerkeztő úr. Szándékom a még felújításra váró cirka 5 cat hold elpusztult szőlőből ez őszön legalább egy magyar holdat a 1200 □ ölet direkttermő amerikai gyökeres vesszőkkel kiültetni, amire az ön becses lapjában olvasottak mellett B. Ambrózy annak idejében ez irányban tartott nagyszabású beszéde, de legfőképen az alábbi saját tapasztalatom üsztököl.

Olvastam ugyan is 1894. évben valami nagyon előnyös dolgot a Cunnigham szőlőről Dr. Babos János, a kinek Székhidán 9 éves Cunnigham szőlője van -- annyi szépet közölt velem ezen direkt termő fajról, hogy ugyanazon év tavaszán itteni szőlőmben 11 sort a 9 tőkével ültettem ki Cunnigham kalapács gyökerekkel, *rigolozatlan* talajba, közönséges, nem is valami nagy szabású ültetési gödrökbe 150 cm. sor és 125 cm. tőke távolságra.

Ezen kísérleti ültetvénykém az idén, *tehát 3 éves* korára való fordulójában meghozta az első termést. Van pedig az ültetvény 6-dik sorjának, tehát az ültetvény válogatás nélküli sorjának kilencz tőkéjéu 112 közép szép nagyságu fürt, mely szerint egy-egy tőkére esik 12⁴/₉ fürt!! Termés pedig mindegyik tőkén van, megjegyezve, hogy az így kiültetve volt 99 gyökeresből akkor megfoganzott 84.

Ennek a Cunnighamnak tehát nem kell rigolozozás, kísérletképen befedetlenül hagytam a tőkét, kutya baja sem lett; -- a peronosporának oda se hederit, sohasem permeteztem: és a tőkék most is olyan eleven zöldek, mint Junius elején; a fürtök pedig már szinesednek a beérés felé teljes épségökben.

A kísérleti beültetés előtti őszön kértem és kaptam Dr. Babos Jánostól 10 kilo Cunn. szőlőt, kiesömözöltem kézzel, kisajtoltam téglával — mustja 21 klosternenburgi fokos volt, bora aranysárga finom zamatu tüzes, első rendű koresmai bornak lett classifikálva.

Mindezeknél fogva elkellene és elkellett magamat határoznom a 1200 □ öles holdamat ez áldott jószággal kiültetni. Igen ám, de honnan szerezzem be a szükségletet,- stb.

Igen ám! de a Cunnighamjaim között találkozott és van egy más fajta direkttermő tőke is, sokkal egyformább, határozottan nagyobb és amint kifejléséből látszik feketének ígérkező szőlőkkel. 13 fürt van a 3 éves leendő tőkén, és a tőke úgy néz ki és úgy fest mint a krisztkindli fa, szép karácson napján. —

En nem ismerem a fajtáját, és azért az $\frac{1}{2}$ alatti három levelet azon kéréssel mutatom be, hogy kegyeskedjék nekem megírni, hogy vajjon nem »Othelló»-e az a tőke? és ha csakugyan Othelló quid tunc! mit

esináljak akkor?! A Cunnigham bort már ismerem, arra az aranysárga színű bemutatott mustra szerinti borra éjjel nappal van biztos vevőm. Az Othelló bort nem ismerem, soha sem láttam. Kérdeztem kolozsvári szőlő vevőmet, ha Othellót fogok ültetni, a veres rózsaszín mellett life-rálhatok-e neki Othelló szőlőt is;? azt felelte hogy ingyen sem fog kel-
leni. —

Julius 15-én itt a hegyen lett megtartva egy szőlőtulajdonosi gyű-
lekezet állami közbenjárással. — Szóba hoztam az Othelló ültetést. —
No hiszen ki is lett adva szegénynek az útja azzal: hogy igen is még
most találkozok ott fent itt ott egy árva vevő, aki még megveszi az
Othelló bort, de 4—5 év múlva a regenerálás fejlődésével szeretnék őt
azt látni, a ki othelló bort fog venni, ha csak nem fele árban valami
cognac gyár és biztosan az sem a vele született mellék íz miatt. — Azt
mondták hogy a világért se költsek e kétes jövőjű szőlőre egy garast
sem, stb. amit nem is írhatok ide. —

Kérem tehát igen szépen sziveskedjék a fenti kérésem teljesítése
mellett arról is értesíteni: hol és kinél lehet az othelló szőlőt most és
esetleg a jövőben mint szőlőt is értékesíteni, és főképen hol lehet majd
3—4 év múlva othelló bort árusítani?

Nagyon kérek egy kis világosságot és egy kis jó tanácsot ebben a
habozásomban a Cunnigham és az esetlegesen magát othellóra kinövő
kísérleti szőlőtőkém közt.

Arad

K. F.

Felelet. A Cummigam direktermő szőlő nagyban kevés helyen termelte-
tik. Abban igaza van önnek, hogy dusan terem, bora kitűnő. Mi is ösmerünk
egy telepet, ahol a Cummigam 8—9 éve él diszlik, jól és igazán jó
bort terem.

Az is igaz, hogy a peronoszpóra rendkívül dus és vastag szövetű
levélzeténél fogva nem bír vele.

Az idén, mikor a peronoszpóra felette nagy mérvben uralkodott:
vele nem bírt; rajta pusztításának semmi jele nem mutatkozott.

Azonban minden e jó tulajdonságai mellett sik vagy kevésbé emel-
kedett helyen, különösen a most előre haladott szőlőkultúra alkalmával,
mikor a szőlők felujítására megfelelő kölesön is szerezhető: *ültetni
nem ajánlatos.*

Ott lehet őt ajánlani, ahol az ojtványszőlővel való költséges tele-
pítés nem fizeti ki magát.

Ilyenek, a magas hegy oldalak, ha azok egyszersmind kevés termő
földréteggel bírnak.

Különben ha ön a direktermők iránt érdeklődik, tessék inkább herbemontot ültetni. Azon nagyobb termés várható; s bora a legkényesebb izléseknek is megfelel. S mint asztali kitünő fehér bor, semmi kívánni valót nem hagy hátra.

A beküldött levelek száradt állapotban érkeztek meg; amennyire fölismerni lehetett: azok othelló szőlőtöről valók.

Hogy az othelló szőlőt egy némelyek elűtik: ez régi dolog. Ezt tesz az azonban azok, akik az othelló szőlő rendkívül hasznosságát, becses és felette nagy jövedelmezőségét nem ösmerik.

Az othelló szőlő kineset ér. Ha én szőlőimnek csak felét ültettem volna be othellóval: ma nem fájna a fejem.

Az othelló csekély kiadás és kevés fáradság mellett bámulatos nagy jövedelmet hoz.

Hogy önnek az othelló jövedelmezőségéről fogalma legyen, egy kis tábla jövedelmét sorozom fel!

Az 1885-dik évben ültettem 1000 szál sima othelló vesszőt, mely mondhatni teljesen beállott, s már a harmadik évben termett.

A negyedik, azaz 1888 évtől egész maig ezen 1000 tőkén volt minden évben egyre-másra 12 m. m. szőlő. Ezt eladtam egyre-másra mázsáját 16 frttal, s így jövedelmezett évenként 192 frtot. A vesszőből bevettém évenként legkevesebb 80 frtot, egy évi bevétel volt 270 frt.

Kilencz év alatt bevettém 2430 frtot.

Ezen 1000 tőke mintegy 400 □ ölet foglal el, melynek évi kiadása ide értve kétszer történt trágyázását is, nem kerül többé 25 frtnál.

Tehát 12 évi munkája került 300 forintba; ezer karó 25 frt. összesen 325 frtba.

Ha ezen összeget levonjuk a jövedelemből: a 400 □ öl területű othelló szőlő ez idő alatt 2000 frtnál többet jövedelmezett.

Termésre csak kilencz évet számítottam, ellenben munkáltatásra 12 évet kellett számítani; mivel termés előtti időben is munkáltatni kellett.

Othelló szőlő első sorban csemege szőlő. Igaz hogy nem olyan finom, mint például a muskolat fajok, ezek között pedig a legkellemesebb a a rozsdás muskolat, de hát elég jó.

Fő előnyét ez évben lehetett felismerni és becsülni.

A szeptember hónap állandóan esős volt. A legvastagabb lejjű csemege szőlők is rohadásnak indultak úgy, hogy a szőlő szállítás majd lehetetlenné lett téve.

Az othelló volt, a mely legtovább kitartott és szállitható volt.

Hogy most már áttérjek a keresetségére.

Gyöngyösön az othelló eléggé elvan terjedve, úgy hogy piacunkat az othelló szőlő elárasztotta.

A vevők voltak első sorban a helybeli gyümölcs-kofák és kereskedők, akik midőn egy putton legszebb esemege szőlőért 3 frt 50. 4 frtot adtak, ugyanakkor az othellót 2 frt 80. 3 forintjával sőt később 4 frtjával fizették.

Megjelentek piacunkon a felvidéki vevők, s ha százszor annyi othellónk lett volna: *egész kényelmesen eladhattuk volna.*

Sőt midőn a rohadás beállott, mást nem is vásároltak szállításra, mint othellót.

Számosan áldották, aki ezen szőlőfajt előállította.

Mi nagyobb termelők othelló szőlőinket leginkább felső Magyarországra szállítottuk, kilóját 20 krjával, sőt szállítottuk Lengyelországba és Erdélybe is, oda, ahol a szőlő nem terem.

Az othelló szőlőt alig érlelmes borra szűrni; mint szőlőt drágán lehet értékesíteni.

Az othelló különösen ha a szeptember nem túl esős, egész télen eltartható.

Ha ön az othelló szőlőt télire elrakja: nem bir annyit termelni, mennyit ott helyben csak magában Aradon nem bir értékesíteni magas ártért már akkor, midőn más szőlőnek hire sines.

Egyedül az ugynevezett kecskeescsű szőlő az, mely oly sokáig tartható, sőt az othelló: eltarthatóság tekintetében ezt is fölülmulja.

A bora vörös, csekély mellék izzal, melyet azonban egy pár lehuzás után elveszít.

A legfőbb dolog az, hogy sima vesszőről egész könnyen beáll, s hogy bámulatos nagy termést ad.

Az idén is volt olyan tőkém, amelyen 4 $\frac{1}{2}$ kilo szőlő volt. Tessék most már ezt csak 13 krjával számítani.

Meg kell azonban jegyeznem, hogy nem minden talajban áll ellent.

Ha azonban önnek vörös-barna, vagy fekete humusdus talaja van, s az lankás helyen fekszik ahol elég nedves a talaj, szóval nem száraz: *ne gondolkozzék, ültesse egész bátran, hasznát fogja venni.* ●

Nem azt akarom én ezzel mondani, hogy egész szőlész világ othellót ültessen. Oh nem! ültessen ojtványokat, de mint szállításra és eltartásra egyaránt alkalmas kitünő csemege szőlőről — ha alkalmas talaja van, ne feledkezzék meg.

Sokat harezoltam az othellóért, de ha nem tettem volna, most újra kezdeném. Evék hosszú során megtanultam becsülni annyira, hogy ez évben is két holdat szándékozom othellóval beültetni.

Eladó szőlővesszők.

Simák.

Nemes Kadarka	300 ezer	ezre	4	frt.
Mézes fehér	20 »	»	5	frt.
Rozsdás Muskolat	10 »	»	12	frt.
Vegyes esemegék a legfinomabbak	10 »	»	15	frt.
Ripária szelekta I-ső osztály				
ojtásra való	80 ezer	»	12	frt.
II. osztály ültetni való	40 »	»	6	frt.
III. » oskolába való	50 »	»	4	frt.
Othelló I. »	40 ezer	»	15	»
II. »	20 »	»	10	»
Jaquez I. » ojtásalávaló	40 ezer	»	10	»
II. »	20 »	»	5	»
Herbemont I. »	5 ezer	»	10	»
II. »	8 »	»	5	»

Gyökeresek.

Nemes Kadarka	20 ezer	ezre	10	frt
Ripária szelekta	40 »			
I. oszt. ojtásalávaló		»	30	»
Jaquez	20 ezer	»	30	»

Ojtványok.

Meszes talajra alkalmas jaquez alanyon				
Olaszrizling,	8 ezer	ezre	130	frt.
Ripária alanyon. Mézes fehér, kővidinka, Fehér és vörös				
Chasseles		ezre	150	»
Állami felügyelő által felülvizsgált fajtisza ripária portális jótállás mellett				
Sima első osztályu	50 ezer	ezre	20	frt
másod osztályu	30 »	»	10	»

A vesszők 50 cm. hosszúak, épek egészségesekek. Peronoszpóra ellen védve, jégeső nem érte.

A megrendelésnél 25%-toli előleg küldendő a többi utánvétetik egyszersmind a vasuti leadó állomás bemondandó.

Gyöngyösön, 1896. október 15-én.

Csomor Kálmán
szőlő-birtokos.